

תורתך שאלתי

עיון בפרשת השבוע בדרך שאלות ותשובות
גליון מס' 238 - לפרשיות בהר-בחוקותי תשפ"ו

כִּי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן
לָכֶם וּשְׁבַתָּהּ הָאָרֶץ שַׁבַּת לַה' (כה, ב)

מדוע ציוותה התורה על השמיטה?

בכור שור: "מאי טעמא דשביעית? זרעו שש ושבתו שביעית כדי שתדעו שהארץ שלי היא, וכן הוא אומר: 'כי לי הארץ'".
רמב"ן: כשם שהשבת היא יום מנוחה לאחר ששת ימי המעשה, כך השנה השביעית היא "שבת", לאחר שש שנים שהחקלאי מעבד את הקרקע. בכל פעם שאנו שובתים בשנה השביעית, אנו מעידים על האמונה שהעולם אינו הפקר ושיש לו תכלית וסוף.

ומכאן החומרה, שמי שאינו שומר שמיטה, כאילו כופר בכך שה' ברא את העולם בששת ימי מעשה ושבֹּת בשביעי. הגלות היא התוצאה הישירה של התפיסה שהארץ היא "שלי" ללא הגבלה. אם האדם שוכח שהוא "גר ותושב", הארץ "מקִיאה" אותו כדי שהיא תוכל לשבות את השבתות שהאדם מנע ממנה.

מעוניינים לקבל רעיון יומי לפרשת השבוע? שלחו את המילה 'רעיון' למייל Office@shaalti.co.il

או לחצו כאן

אם בַּחֲקָתִי תֵלְכוּ... תִּשְׁמְרוּ (כו, ג)

מדוע כתוב 'בַּחֲקָתִי', בלשון רבים?

אור החיים: א. רמז לשתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ב. לשון רבים מורה על שני עיתים, יום ולילה, שצריך אדם לקבוע עתים ללימוד תורה ביום ובלילה. ג. ללמדנו שבלימוד תורה יש שתי מצוות - ללמוד בעצמו, ללמד אחרים.

וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי...
וּשְׁבַתָּהּ הָאָרֶץ שַׁבַּת לַה' (כה, א-ב)

מה ענין שמיטה אצל הר סיני?

החיד"א: עיקר טעם מצות השמיטה, לחזק ולהשריש האמונה והבטחון בה', שהכל ממנו יתברך. כשישבות מעבודת האדמה, יווכח האדם לדעת שלא כוחותיו ועמלו מצמיחים לו את פרי הארץ ואז ישליך יהבו אל ה' ויהיו עיניו נשואות אליו תמיד, שיספק לו די מחסורו. **השמיטה והתורה, הן סיבה ותוצאה.** ע"י מצות שמיטה יבואו לידי אמונה ובטחון ויגבירו את לימוד התורה ומצוותיה.

רוצים להיערך עם רעיונות ודברי
תורה לפרשיות בהר-בחוקותי?
לחצו כאן

וּשְׁבַתָּהּ לְבַטַּח בְּאַרְצְכֶם. וְנָתַתִּי
שְׁלֹם בְּאַרְץ (כו, ה-ו)

לאחר שנכתב וישבתם לבטח בארצכם מדוע כתבה התורה ברכה נוספת על השלום 'וְנָתַתִּי שְׁלֹם בְּאַרְצְךָ'?

אור החיים: שהברכה הראשונה 'וּשְׁבַתָּהּ לְבַטַּח בְּאַרְצְכֶם' היא רק על השלום מ'בחוץ', מהמדינות מבחוץ, שלא יקומו עלינו למלחמה נגדנו. ועדיין צריך ברכה שיהיה שלום מ'בפנים', שלא יהיה פירוד לבבות בעם ישראל בין איש לרעהו, ועל כך באה הברכה הנוספת, 'וְנָתַתִּי שְׁלֹם בְּאַרְץ', שיטע ה' בעם ישראל שלום ורעות בין איש לאיש.

לא תִרְדֶּה בוּ בְּפֶרֶךְ (כה, מג)

רש"י: אל תאמר לו החס לי את הכוס הזה ואינך כריך, עדור לי תחת הגפן עד שאצוא...

מדוע נאסר על האדון להורות לעבד לעשות עבודות שלא לצורך, אם העבד ממילא אינו יודע מכר?

חידש על כך ר' חיים שמואלביץ חידוש בדרכי הנהגת האדם. איסור עבודת פרך בעבד עברי אינה אזהרה רק מפני עבודה קשה, אלא **איסור על עבודה מיותרת שאין האדון זקוק לה**, משום שיש בכך **זלזול בכבוד העבד העברי**.

זה **פסול משום שאדון מסתכל על העבד כבזוי ומושפל, במקום לכבד ולהחשיב אותו**. האדון בליבו פנימה יודע שאינו צריך לעבודה זו, והרי הוא מזלזל בעבדו בליבו. התורה אסרה זאת, משום שעל האדון לכבד את עבדו העברי ולהחשיבו גם בלבו. זהו מסר חשוב לגבינו, **בחשיבות הענקת כבוד לכל אדם**.

לקבלת העלון שלחו את המילה

'מעוניין' או לחצו כאן

office@shaalti.co.il

052-9453811

וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבָּה יִרְדְּפוּ (כו, ח)

5 ל-100 זה 1:20. 100 לרבבה זה 1:100. מה ההסבר לפער היחסים?

בכור שור: ככל שכמות הרודפים גדלה, כך כמות האויבים שיפחדו מכם תגדל, משום שיחשבו שאתם באים להילחם בהם עם צבא גדול יותר.

דעת זקנים מבעלי התוספות: כשהתורה כותבת 'ומֵאָה מִכֶּם' כוונתה שמאה מנינים של 5 (כלומר 500 איש) 'רבבה ירדפו', ירדפו אחר רבבה, והיחס נשאר 1:20.

חזקוני: היחס האמיתי הוא 1:20, כלומר שאחד רודף עשרים, אולם כשהם באגודה אחת, אזי היחס יגדל באופן משמעותי, שאחד ירדוף מאה, שהרי גדולה זכותם של הרבים.

וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה... (כו, ח)

ואילו בפורענות כתוב 'איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה', והרי מידה טובה מרובה מפורענות?

רשב"ם: כאן כתוב שגם ירדפו וגם יהרגו, כפי שכתוב 'ונפלו אויביכם לפניכם לחרב', ואילו בפרשת האזינו נכתבה רק רדיפה בעלמא, כפי שכתוב 'איכה ירדף...'.
ר' עובדיה מברטנורא: (עמר נקא) "הכא כתיב 'מכם', שפירושו **מן החלשים שבכם**, והתם לא כתיב הכי".

אם בַּחֲקֹתֵי תֵלְכוּ וְאֵת מִצּוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם (כו, ג)

מדוע נכתבה פרשת בחוקותי לאחר פרשת בהר?

רש"י הירש: "כבר נרמז בפסוקים ט-יב של הפרק הקודם: **קיום מצוות היובל ישעבד לה' את כל הבחינות הפיסיות והחברתיות של א"י**, יחד עם זה הוא גם יביא לידי חידוש יצירתו, כי הגשמת היובל המוטלת עלינו היא תנאי להנהגת היובל שבידי ה'. כן נרמז בפסוקים יח-יט שם: **קיום חוקות המוסר והמשפטים יביא לידי פריחה פיסית, חברתית ומדינית של האומה**, והשגחתו המיוחדת של ה' תתגלה באותה פריחה. אותה ברכה, התלויה בקיום המצוות, מתוארת בפרק הזה בקווים כלליים בפסוקים ג-יג, ואילו הרעה שתבוא, אם לא נקיים את התורה, מתוארת מפסוק יד ואילך".

וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאֶרֶץ... וְרָדְפְתֶם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לְפָנֵיכֶם לְחָרֵב (כו, ו)

הסדר צריך להיות שונה, יש להקדים 'וְנָפְלוּ לְפָנֵיכֶם...' ל'וְנָתַתִּי שָׁלוֹם'?

ביאור הדברים: 'וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאֶרֶץ', מתי? **כשישרור שלום בארץ** – ביניכם לבין עצמכם, וריב לא יפריד בין אחים ומדנים לא יפלגו מחנות, אז: **'וְנָפְלוּ לְפָנֵיכֶם לְחָרֵב'**.